

Ett mer tillförlitligt fastighetsregister

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2012/13:76 Ett mer tillförlitligt fastighetsregister. I propositionen föreslås en ny lag, lagen om förnyelse av vissa inskrivningar i fastighetsregistret, samt ändringar i jordabalken, fastighetsbildningslagen, ledningsrättslagen och anläggningslagen.

De huvudsakliga lagförslagen avser att motverka att det förekommer inaktuella inskrivningar i fastighetsregistret. Registret ska därmed bli mer tillförlitligt, och åtgärderna ska minska kostnaderna i verksamheter där uppgifter från registret används, t.ex. vid fastighetsbildning.

Propositionens lagförslag omfattar också tydligare regler om förrättningskostnader och skadestånd vid upphävande av ledningsrätter som inte längre behövs.

Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2013.

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen.

Ett enhälligt utskott föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Ett mer tillförlitligt fastighetsregister	5
Utskottets ställningstagande	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	6
Propositionen	6
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	7

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ett mer tillförlitligt fastighetsregister

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om förnyelse av vissa inskrivningar i fastighetsregistret,
2. lag om ändring i jordabalken,
3. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988),
4. lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144),
5. lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:76 punkterna 1–5.

Stockholm den 2 maj 2013

På civilutskottets vägnar

Veronica Palm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Veronica Palm (S), Nina Lundström (FP), Oskar Öholm (M), Eva Bengtson Skogsberg (M), Carina Ohlsson (S), Marta Obminska (M), Hillevi Larsson (S), Margareta Cederfelt (M), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Ola Johansson (C), Yilmaz Kerimo (S), Jessika Vilhelmsson (M), Jan Lindholm (MP), Roland Utbult (KD), Markus Wiechel (SD) och Marianne Berg (V).

Redogörelse för ärendet

I proposition 2012/13:76 Ett mer tillförlitligt fastighetsregister föreslår regeringen en ny lag, lagen om förnyelse av vissa inskrivningar i fastighetsregistret, samt ändringar i jordabalken, fastighetsbildningslagen (1970:988), ledningsrättslagen (1973:1144) och anläggningslagen (1973:1149). Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och regeringens lagförslag i bilaga 2.

Regeringen behandlar i propositionen det uppdrag som redovisades i departementspromemorian Oriktiga inskrivningar av servitut och nyttjanderätter i fastighetsregistret (Ds 2010:43). Departementspromemorian har remissbehandlats. Regeringen behandlar de av promemorieförslagen som avser lagstiftningsåtgärder. Övriga förslag i promemorian har inte gett regeringen anledning till någon åtgärd.

I propositionen behandlas även en rapport som gavs in till Justitiedepartementet i januari 2012 där Lantmäteriet föreslår ändringar i ledningsrättslagen. Förslagen syftar till att skapa tydligare regler om förrättningskostnader och skadestånd när en ledningsrätt upphävs på grund av att ändamålet har upphört. Rapporten har remissbehandlats.

Regeringen har begärt in ett yttrande från Lagrådet. Denna remiss har inte omfattat ett par lagändringar av rättelsekaraktär som saknar samband med propositionens övriga förslag. Regeringen har anfört att de förslagen är av så enkel beskaffenhet att Lagrådets yttrande skulle sakna betydelse.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

Ett mer tillförlitligt fastighetsregister

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag.

Propositionen

I proposition 2012/13:76 Ett mer tillförlitligt fastighetsregister föreslås en ny lag, lagen om förnyelse av vissa inskrivningar i fastighetsregistret, samt ändringar i jordabalken, fastighetsbildningslagen (1970:988), ledningsrättslagen (1973:1144) och anläggningslagen (1973:1149).

De huvudsakliga lagförslagen avser att motverka att det förekommer inaktuella inskrivningar i fastighetsregistret. Registret ska därmed bli mer tillförlitligt och åtgärderna ska minska kostnaderna i verksamheter där uppgifter från registret används, t.ex. vid fastighetsbildning.

Den nya lagen innebär att mer än 50 år gamla inskrivningar av bl.a. nyttjanderätter och servitut ska tas bort från fastighetsregistret, om inte önskemål om förnyelse anmäls. Vidare föreslår regeringen att rättighetshavaren ska vara skyldig att ansöka om dödning av en inskrivning när rättigheten upphör och att inskrivningsmyndigheten i ökad utsträckning ska ta bort inaktuella inskrivningar med stöd av information från lantmäteriför rättningar.

Propositionens lagförslag omfattar också tydligare regler om förrättningskostnader och skadestånd vid upphävande av ledningsrätter som inte längre behövs.

Propositionen innehåller också förslag till ett par lagändringar av rättelsekaraktär. Ändringarna saknar samband med propositionens övriga förslag.

Regeringen föreslår att de nya lagbestämmelserna ska träda i kraft den 1 juli 2013.

Utskottets ställningstagande

Regeringens lagförslag har inte mött invändningar i någon motion. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta lagförslagen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:76 Ett mer tillförlitligt fastighetsregister:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om förnyelse av vissa inskrivningar i fastighetsregistret.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jordabalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om förnyelse av vissa inskrivningar i fastighetsregistret

Härigenom föreskrivs följande.

1 § En inskrivning i fastighetsregistret av nyttjanderätt, servitut eller avkomsträtt som har beviljats före den 1 juli 1968 ska stå kvar endast om en anmälan om förnyelse görs. Motsvarande gäller en ansökan om inskrivning av en sådan rättighet, om den har förklarats vilande före den 1 juli 1968 och inskrivning därefter inte beviljats.

Första stycket gäller inte inskrivningar eller ansökningar om inskrivning av en tomträtt eller av en rättighet som avser vattenkraft eller vattenreglering.

2 § En anmälan om förnyelse får göras av rättighetshavaren eller någon annan vars rätt berörs. Anmälan ska göras skriftligen hos inskrivningsmyndigheten senast den 31 december 2018.

Anmälan ska innehålla uppgifter om

1. den inskrivning eller ansökan om inskrivning som anmälan avser, och
2. den eller de fastigheter där inskrivningen eller ansökan om inskrivning ska stå kvar.

3 § En anmälan ska omedelbart avvisas, om den

1. inte avser en sådan inskrivning eller ansökan om inskrivning som kan förnyas enligt denna lag, eller
2. inte uppfyller de krav som anges i 2 §.

4 § Om anmälan inte avvisas, ska det antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel att inskrivningen eller ansökan om inskrivning förnyas.

För handläggningen av ärendet om anteckning tillämpas 19 kap. 11 § första och andra styckena, 19 §, 20 § och 22–26 §§ jordabalken i stället för det som sägs i 19 kap. 31 § jordabalken. Det som sägs om ansökan ska avse anmälan om förnyelse.

5 § Efter den 31 december 2018 ska inskrivningsmyndigheten ta bort de inskrivningar som inte har anmälts för förnyelse eller för vilka anmälan avvisas. Vilandeförklarade ansökningar om inskrivning som inte har anmälts för förnyelse senast samma dag eller för vilka anmälan avvisas är utan verkan.

En inskrivning får tas bort utan att fastighetsägaren eller någon annan underrättas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013. Genom lagen upphävs lagen (1968:278) om förnyelse av vissa inteckningar för nyttjanderätt, av-

komsträtt och servitut och lagen (1981:333) om förnyelse av vissa inskrivningar för nyttjanderätt och servitut.

2 Förslag till lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 26 c § och 23 kap. 6 § jordabalken¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap. 26 c §²

Frågor om utdömande av vite, som har förelagts med stöd av *bestämmelserna i 19–21 kap.*, prövas av inskrivningsmyndigheten.

Frågor om utdömande av vite som har förelagts med stöd av *19, 20, 21 eller 23 kap.* prövas av inskrivningsmyndigheten.

23 kap. 6 §³

Inskrivning får på ansökan av rättighetshavaren dödas helt eller till viss del (dödning). *Har rättigheten upphört helt eller till viss del, får inskrivningen på ansökan av fastighetsägaren dödas till motsvarande del.*

En inskrivning får på ansökan av rättighetshavaren dödas helt eller till viss del (dödning). *Om rättigheten har upphört helt eller till viss del, ska rättighetshavaren göra en sådan ansökan inom tre månader. Får inskrivningsmyndigheten uppgift om att en rättighet har upphört, får myndigheten förelägga rättighetshavaren vid vite att ansöka om dödning eller visa att rättigheten inte har upphört.*

Om rättigheten har upphört helt eller till viss del, får inskrivningen dödas till motsvarande del även på ansökan av fastighetsägaren.

Inskrivning får *avföras*, om det är uppenbart att den inskrivna rättigheten *icke* gäller i fastigheten.

En inskrivning får *tas bort*, om det är uppenbart att den inskrivna rättigheten *inte* gäller i fastigheten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för inskrivningar av rättigheter som har upphört före den 1 juli 2013.

¹ Balken omtryckt 1971:1209.

² Senaste lydelse 2008:153.

³ Senaste lydelse 1975:1085.

3 Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

Härigenom föreskrivs att det i fastighetsbildningslagen (1970:988)¹ ska införas en ny paragraf, 4 kap. 11 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

11 a §

Lantmäterimyndigheten ska undersöka om det i en fastighet som berörs av förrättningen finns en inskrivning av ett servitut eller en nyttjanderätt som uppenbart inte gäller i fastigheten. Om det finns en sådan inskrivning ska det antecknas i förrättningshandlingarna. Undersökningen ska begränsas till åtgärder som kan utföras utan olägenhet i förrättningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.

¹ Lagen omtryckt 1992:1212.

4 Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)

Härigenom föreskrivs att 20, 27 och 33 §§ ledningsrättslagen (1973:1144) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §¹

Uppkommer fråga om inlösen, tillämpas 8 kap. 7 § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988).

Om en fråga om inlösen uppkommer, tillämpas 8 kap. 10 § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988).

27 §²

Ledningsrättshavaren skall svara för förrättningskostnaderna i den mån ej annat följer vid en motsvarande tillämpning av 18 kap. 6 eller 8 § rättegångsbalken.

Har ledningsrättsfråga upptagits utan ansökan eller, i fall som avses i 33 §, på ansökan av annan sakägare än ledningsrättshavaren, skall förrättningskostnaderna fördelas mellan sakägarna efter vad som är skäligt. Avser förrättningen endast att inskrivet servitut eller inskriven nyttjanderätt avseende rätt att framdraga och bibehålla ledning skall förändras till ledningsrätt, skall ledningsrättshavaren dock svara för förrättningskostnaderna enligt bestämmelserna i första stycket.

Handlägges ledningsrättsfråga gemensamt med fastighetsbildningsåtgärd vid en förrättning, skall kostnader som är gemensamma för skilda åtgärder fördelas på dessa efter vad som är skäligt.

Till förrättningskostnader hänföres taxeavgift, ersättning till sakkunnig, utgift för hantlangning som

Ledningsrättshavaren ska svara för förrättningskostnaderna i den mån inte annat följer vid en motsvarande tillämpning av 18 kap. 6 eller 8 § rättegångsbalken.

Om en ledningsrättsfråga har tagits upp utan ansökan eller, i fall som avses i 33 §, på ansökan av någon annan sakägare än ledningsrättshavaren, ska förrättningskostnaderna fördelas mellan sakägarna efter vad som är skäligt. Till den del förrättningen avser upphävande av en ledningsrätt som inte längre behövs gäller dock första stycket. Första stycket gäller också om förrättningen endast sker för att ett inskrivet servitut eller en inskriven nyttjanderätt som avser rätt att dra fram och behålla en ledning ska förändras till ledningsrätt.

Om en ledningsrättsfråga handläggs gemensamt med en fastighetsbildningsåtgärd vid en förrättning, ska kostnader som är gemensamma för skilda åtgärder fördelas på dessa efter vad som är skäligt.

Till förrättningskostnader hänförs taxeavgift, ersättning till sakkunnig, utgift för hantlangning som inte

¹ Senaste lydelse 1989:728.

² Senaste lydelse 2004:643.

ej ingår i taxeavgiften samt ersättning för sådan skada som avses i 4 kap. 38 § tredje stycket fastighetsbildningslagen (1970:988).

ingår i taxeavgiften samt ersättning för sådan skada som avses i 4 kap. 38 § tredje stycket fastighetsbildningslagen (1970:988).

33 §³

Om det, sedan en ledningsrättsfråga har avgjorts slutligt, inträder ändrade förhållanden som väsentligt inverkar på frågan, kan denna prövas vid en ny förrättning. Även om några sådana förhållanden inte har inträtt, får det hållas en ny förrättning, om det har framkommit ett klart behov av omprövning. *Därvid kan* ledningsrätt ändras, upphävas och, om det sker med anledning av upphävandet, upplåtas. Om förrättningen avser en ledning *för vilken* koncession har meddelats, tillämpas 17 §.

Ledningsrättshavaren och den som av ledningsrättshavaren har fått rätt att dra fram och använda en sådan ledning som avses i 11 a § är berättigad till ersättning för skada som åsamkas honom eller henne på grund av en åtgärd enligt första stycket. Kostnaderna för detta fördelas mellan övriga sakägare efter vad som bedöms vara skäligt med hänsyn främst till den nytta varje sakägare har av åtgärden. Om det har *förordnats* att ledningsrätten *skall* höra till en fastighet eller inskriven tomträtt, tillämpas 5 kap. 16 § fastighetsbildningslagen (1970:988) i fråga om ersättningen, såvida åtgärden medför en värdeminskning för fastigheten eller tomträtten.

Om det, sedan en ledningsrättsfråga har avgjorts slutligt, inträder ändrade förhållanden som väsentligt inverkar på frågan, kan denna prövas vid en ny förrättning. Även om några sådana förhållanden inte har inträtt, får det hållas en ny förrättning, om det har framkommit ett klart behov av omprövning. *En* ledningsrätt *kan då* ändras, upphävas och, om det sker med anledning av upphävandet, upplåtas. Om förrättningen avser en ledning *som* koncession har meddelats *för*, tillämpas 17 §.

Ledningsrättshavaren och den som av ledningsrättshavaren har fått rätt att dra fram och använda en sådan ledning som avses i 11 a § är berättigad till ersättning för skada som åsamkas honom eller henne på grund av en åtgärd enligt första stycket. Kostnaderna för detta fördelas mellan övriga sakägare efter vad som bedöms vara skäligt med hänsyn främst till den nytta varje sakägare har av åtgärden. Om det har *beslutats* att ledningsrätten *ska* höra till en fastighet eller inskriven tomträtt, tillämpas 5 kap. 16 § fastighetsbildningslagen (1970:988) i fråga om ersättningen, såvida åtgärden medför en värdeminskning för fastigheten eller tomträtten.

Andra stycket gäller inte om ledningsrätten har upphävts på grund av att den inte längre behövs.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.

2. För förrättningar som har inletts före den 1 juli 2013 gäller 27 och 33 §§ i sin äldre lydelse.

³ Senaste lydelse 2004:643.

5 Förslag till lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149)

Härigenom föreskrivs att 22 § anläggningslagen (1973:1149)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

Uppkommer fråga om inlösen, tillämpas 8 kap. 7 § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988).

Om en fråga om inlösen uppkommer, tillämpas 8 kap. 10 § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.

¹ Lagen omtryckt 1992:1148.